

Gluren bij de burens

In het Waddengebied hebben ze hun huiswerk al gedaan. Er ligt een ontwerp-Agenda voor het Waddengebied 2050 met zicht op een uitvoeringsprogramma. Bij het Programma Noordzee 2022-2027 timmeren ze nog vlijtig aan de weg. Als ze het daar slim spelen gaan ze gewoon gluren bij de burens.

Begin juli 2020 werd de ontwerp-Agenda voor het Waddengebied 2050 aangeboden aan de Tweede Kamer. Tegelijkertijd startte er een internetconsultatieronde, die medio september werd afgesloten. De Agenda 2050 bevat 'handelingsprincipes en ontwikkelstrategieën en een doorkijk naar een uitvoeringsprogramma voor de periode 2021-2026.' Nathalie de Koning (I&W) en Pieter den Besten (I&W) leggen uit wat dat betekent.

Integrale visie

Waarom ligt er nu een gebiedsagenda voor de Wadden? Projectleider Nathalie de Koning: "Het is een soort van vervolg op de vroegere Structuurvisie (voormalige PKB) Waddenzee. Qua opzet is het wel anders georganiseerd. Het gaat om een integrale visie, afgestemde ambities en ordenende principes die gelden voor het hele Waddengebied: de Waddenzee, Waddeneilanden, Noordzeekustzone boven de eilanden en de vaste wal langs de Waddenzee."

Programmamanager Pieter den Besten licht het integrale karakter toe: "De ontwerp-Agenda is opgesteld in samenwerking met de provincies, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en het bedrijfsleven in het Waddengebied. De Agenda is richtinggevend voor de vraag hoe je de kwaliteit van het gebied samen met betrokken partijen gaat borgen. Dat moet doorwerken in de governance-structuren die er al bestaan. De Agenda heeft de status die de ondertekenaars er zelf aan geven."

Uitvoeringsprogramma 2021-2026

De gezamenlijke basisprincipes voor de kwaliteit van het Waddengebied moeten van pas komen bij het zoeken naar duurzame oplossingen voor grote opgaven in het gebied: bereikbaarheid, cultuurhistorisch erfgoed, economie, klimaat en energietransitie. Maar daarvoor is een ambitieuze visie alleen niet genoeg.

Je kunt het Waddengebied en de Noordzeekust wel onderscheiden, maar niet scheiden.

Den Besten: "De hoofddoelstelling voor de Waddenzee, een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap, is en blijft het rijksbeleid. Maar de bescherming van de Waddenzee en de verwezenlijking van natuurambities blijken alleen mogelijk als ze worden gezien in de totale context van daarmee samenhangende gebiedsopgaves. Daarom wordt er ook tegelijkertijd gewerkt aan een Uitvoeringsprogramma 2021-2026."

Inhoudelijke contouren

Het proces om te komen tot een uitvoeringsprogramma loopt parallel aan de afronding van de Agenda. De breedte van de Agenda komt terug in het uitvoeringsprogramma. In de ontwerp-Agenda is een doorkijk naar het programma opgenomen met 19 maatregelen, variërend van 'het handelen vanuit ecologische principes' tot 'beleidsregels voor drones', en van 'integraal beheeroverleg visserij' tot 'wet- en regelgeving in een dynamisch systeem'.

Het programma raakt ook aan integrale

opgaven in de omgeving, zoals de ontwikkeling van de Kop van Noord-Holland, en de integrale maritieme ontwikkeling van havenplaatsen. Den Besten: "Het lijstje is niet in beton gegoten, zie het meer als een leidraad voor de continue dialoog."

Afstemming programma Noordzee

Nu de ontwerp-Agenda klaar is en de contouren van het Uitvoeringsprogramma zichtbaar worden, is het volgens De Koning en Den Besten tijd om de collegiale banden met de beleidsmakers van de Noordzee wat steviger aan te halen, zodat de ontwerp-Agenda Wadden2050 en het Programma Noordzee 2022-2027 (in wording) straks naadloos op elkaar aansluiten.

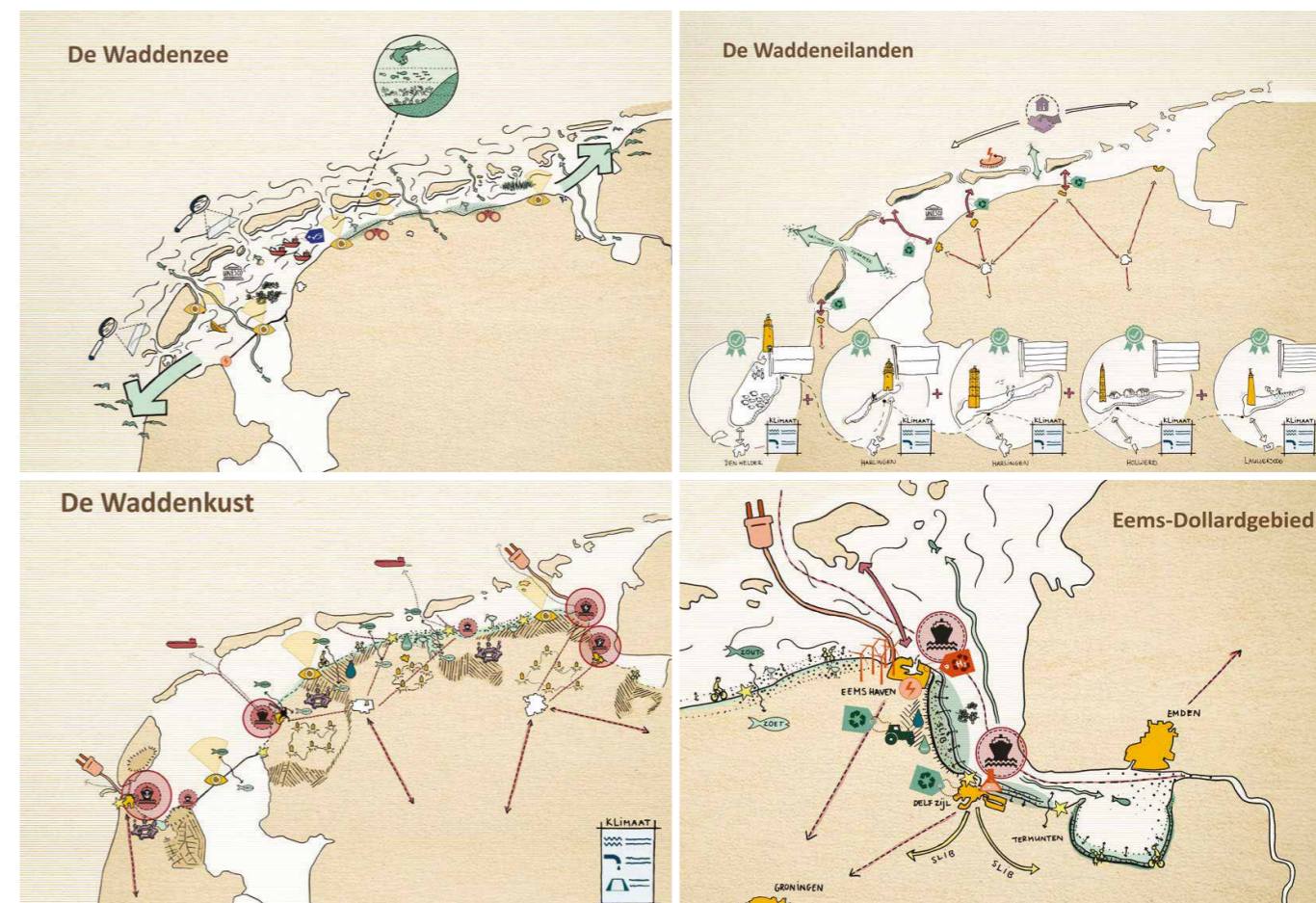
Waarom is die onderlinge afstemming zo belangrijk? De Koning onthult: "De Waddenzee maakt deel uit van een wereldwijde zwem- en vliegroute voor vissen en vogels die ook over de Noordzee loopt. De getekende grenzen op de kaart -waarmee het Waddengebied en de Noordzeekust worden afgebakend-, bestaan in werkelijkheid niet. Je kunt de twee gebieden dus wel onderscheiden, maar niet scheiden."

De Koning doelt niet alleen op de ecologische en morfologische samenhang tussen de twee Natura2000 gebieden, die elkaar via de Noordzeekustzone overlappen, maar ook op de interactie qua menselijk gebruik.

Niets verdwijnt tussen de wal en het schip

Maar waar moeten ze in het Programma Noordzee (dat een juridische status heeft onder de Omgevingswet) op letten? De Koning en Den Besten hebben enkele suggesties.

Samenhangend natuurbeleid: "Voor de Waddenzee geldt de Kaderrichtlijn Water (KRW), maar voor alle gebieden eromheen geldt de Kaderrichtlijn Marien (KRM). De

Schetsen uit de Ontwerp-agenda voor het Waddengebied 2050

Bron: MUST Stedebouw / must.nl

beleidsdoelen van de Noordzee moeten aansluiten bij de doelen die voor specifieke kustwateren gelden."

Dan zijn er keuzes die gemaakt worden voor de realisatie van de **energietransitie**. "Die transitie gaat het Waddengebied raken. De vraag is: wat zijn de cumulatieve effecten van offshore windparken op vogeltrekroutes rond de Waddenzee? En als bestaande offshore windparken ten Noorden van het Waddengebied worden uitgebreid, waar komen kabels- en leidingen dan aan land? Of kiezen we voor opslag van elektriciteit in de vorm van waterstof en gaat het transport per schip? Voor welke andere vormen van duurzame energieopwekking wordt er gekozen?"

Scheepvaart: "De calamiteit met het containerschip MSC Zoë (2019) drukte ons met de neus op de feiten: keuzes die op de Noordzee worden gemaakt zijn cruciaal voor het achterliggende Waddengebied. Hoe beperken we de risico's?"

Visserij: "Welke invloed gaat de Brexit

hebben op de visserij? Zou een effect kunnen zijn dat kleine kotters hun activiteiten naar de Waddenzee verplaatsen? Wat zou dat betekenen voor het Waddengebied? In dat geval zouden er goede kaders ontwikkeld moeten worden. Gebeurt dat in het programma Noordzee?"

Zandwinning: op de Noordzee -en vooral ook de kustsuppleties- zijn voor de Wadden een heel belangrijk onderwerp. "De Waddenzee moet kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging. Daar waar het programma Noordzee gaat over de sedimenthuishouding en kustveiligheid, raakt het ook het Waddengebied."

Havens: "Als het programma Noordzee een categorie 'land-kustinteractie' heeft, dan is afstemming ook daar belangrijk, vooral als ambities en activiteiten in de havens onder die noemer vallen. Bijvoorbeeld het vraagstuk omtrent het tijdelijk "parkeren" van offshore boorplatforms. Dat raakt ook het Waddengebied."

Hoe verder?

Den Besten besluit: "Voor de duidelijkheid: het is niet aan ons om de uitwerking van de grote maatschappelijke transities (klimaat, energie en voedsel) voor de Noordzee uit te stippelen, we geven wel de randvoorwaarden mee die er gelden voor het Waddengebied. Die moeten ergens een plek krijgen in het samenhangende beleid. Er moeten knopen worden doorgehakt."

Concreet: "Binnenkort zullen maatschappelijke platformen, zoals het Omgevingsberaad Waddengebied en het OFL, zich uitspreken over de ontwerp-Agenda voor het Waddengebied. Als alles volgens plan verloopt, kan de Agenda in november 2020 worden vastgesteld. De definitieve opzet van het Uitvoeringsprogramma wordt volgend jaar zomer voorzien."

Het Programma Noordzee 2022-2027 is nog in ontwikkeling. Meer daarover in het artikel 'Ruimtelijke programmering in het waterdomein'.